

II. Charakteristika Školského vzdelávacieho programu pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím s vyučovacím jazykom slovenským

1. Ciele a poslanie výchovy a vzdelávania

Hlavným cieľom je poskytnúť kvalitné primárne vzdelanie zamerané na rozvoj kľúčových spôsobilostí žiakov.

Všeobecné ciele:

- všestranný a harmonický rozvoj žiaka,
- rozvoj individuality žiaka,
- privykanie žiaka na zdravý spôsob života,
- zabezpečenie pocitu bezpečia a spokojnosti žiaka.

Konkrétne ciele:

- kompenzovanie poškodených schopností,
- habilitačný rozvoj zaostávajúcich vývinových schopností,
- odstraňovanie druhotných problémov (napr. správania),
- výučba každodenných praktických schopností pomocou špeciálnych metód, vytvorenie základného adaptívneho správania,
- rozvoj cieľených sociálnych a komunikačných schopností,
- zabránenie vytvorenia stereotypného, neadekvátneho správania, resp. jeho korekcia,
- vytvorenie špecifického, protetického, augmentatívneho prostredia, nástrojov, metód správneho návykového systému a osvojenie si jeho použitia.

Hlavný dôraz pri edukácii je kladený na rozvoj komunikačnej schopnosti a sociálnych zručností. V rámci edukačných aktivít zvýšenú pozornosť venujeme aj rozvoju IKT kompetencií našich žiakov, žiaci sa oboznamujú a pracujú s interaktívnou tabuľou, s prácou s PC (so špeciálnymi programami), iPadom, čítacím perom.

Žiaci sú vzdelávaní podľa individuálneho vzdelávacieho programu. Vyučujúci uplatňuje primeranosť nárokov na základe dispozícií žiaka, ktoré majú vplyv na prognózu jeho vývinu s cieľom zlepšovať jeho vedomosti, zručnosti a návyky a zvyšovať tým jeho šance na zlepšovanie kvality jeho života. Škola vypracúva v spolupráci s ČŠPPaP pre každého žiaka IVP, ktorý tvorený na aktuálny školský rok. Obsahuje osobné údaje žiaka, dátum narodenia, meno triedneho učiteľa, ročník, triedu, aktuálne výsledky lekárskej, psychologickkej a špeciálno-pedagogickkej diagnostiky, obsahuje krátkodobé a dlhodobé ciele pre jednotlivé vyučovacie predmety. Zákonný zástupca žiaka má právo sa s týmto IVP oboznámiť.

2. Pedagogické princípy školy

Výchovno-vzdelávaciu činnosť smerovať k príprave žiakov na praktický život. Dať šancu každému žiakovi, aby sa rozvíjal podľa svojich schopností a bolo mu umožnené zažiť úspech. Našou snahou je rozvíjať v čo najširšej miere komunikáciu a sociálne zručnosti žiakov.

Medzi hlavné priority našej edukačnej práce patrí uplatňovanie týchto princíпов:

- **Princíp cieľavedomosti:** presné stanovenie konečných aj špecifických cieľov v edukácii žiakov, tieto ciele dostatočne zdôvodňovať.
- **Princíp sústavnosti a systematickosti:** vytvárať logický systém v učive v nadväznosti na rôzne vyučovacie predmety.
- **Princíp aktívnosti:** preferovanie samostatnej činnosti žiaka, s cieľom aktivizovať poznávacie, citové a vôľové procesy žiakov, učiteľ sa opiera o záujem žiaka a stimuluje ho vhodnou motiváciou.
- **Princíp názornosti:** vychádzať zo zmyslového nazerania predmetov a javov, opierať sa o doterajšie skúsenosti žiaka a systematicky rozvíjať jeho pozorovacie a predstavovacie schopnosti.
- **Princíp primeranosti:** obsah, formy a metódy výchovy musia byť v súlade s dosiahnutou úrovňou žiaka. Pedagóg musí poznať individuálne osobitosti žiaka, zisťovanie stavu dosiahnutých vedomostí a schopností (využívanie pedagogickej diagnostiky), dodržiavanie individuálneho a diferencovaného prístupu k žiakovi a voľba primerane náročného učiva.
- **Princíp spojenia školy so životom:** vytváranie súvislostí medzi výchovným pôsobením a životnou realitou, spojenie teórie s praxou žiak musí mať možnosť získané poznatky využiť v praxi, vo výchovnom procese rieši situácie, s ktorými sa stretáva v reálnom živote.
- **Princíp opierania sa o kladné vlastnosti žiaka:** pedagóg zisťuje a opiera sa o kladné vlastnosti žiaka, negatívne stránky sa snaží citlivo eliminovať.
- **Princíp jednoty výchovného pôsobenia:** ako veľmi dôležité považujeme jednotu v požiadavkách a prístupoch všetkých učiteľov ku žiakovi, ide o spoluprácu medzi vychovávateľmi, učiteľmi, odbornými zamestnancami a rodičmi.

3. Stupeň vzdelania:

Absolvovaním vzdelávacieho programu pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím žiak získa primárne vzdelanie. Dokladom o získanom stupni vzdelania je vysvedčenie s doložkou.

4. Profil absolventa

Žiak je pripravený na ďalšie vzdelávanie a prípravu na povolanie v triede s individuálnym vzdelávacím programom v praktickej škole alebo v odbornom učilišti v oblasti komunikácie, sociálnych a manuálnych zručností.

4. Pedagogické stratégie

Ide o žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami a požiadavkami na komplexnú starostlivosť, vo výchovno-vzdelávacom procese je potrebné zohľadňovať ich skorú unaviteľnosť, zníženú koncentráciu, reakciu na zmenu prostredia aj sociálne zaostávanie. Stratégia vyučovania si vyžaduje premyslený výber metód a foriem práce, logické usporiadanie a kombinovanie, čo sa kladne odzrkadlí v motivácii detí a ich aktivite na vyučovaní. V našej práci preferujeme nasledovné formy a metódy vyučovania:

- štruktúrované vyučovanie,
- zážitkové učenie,
- didaktické, situačné a sociálne hry,
- vizualizáciu učiva,
- využívanie multimediálnej techniky,
- realizáciu exkurzií, návštev múzeí, galérií, expozícií,
- organizovanie pobytov v prírode, turistických vychádzok,
- individuálny prístup.

S ohľadom na špecifiká výchovy a vzdelávania detí s autizmom využívame rôzne programy, metódy a systémy práce medzi ktoré patrí :

- **Program TEACCH** (*Treatment and Education of Autistic and Communication handicapped Children*) - celoživotný komplexný program pôsobenia na ľudí s autizmom: Kladie dôraz na **štrukturalizáciu** - organizáciu prostredia a času (denný režim, týždenný harmonogram,), ktoré sa stávajú pre žiaka s autizmom predvídateľné, čiže má predstavu o tom Kde? Kedy? Ako dlho? jednotlivé činnosti budú prebiehať. Ďalšou zásadou je **vizualizácia**- doplnenie slovného pokynu vizuálnou inštrukciou (komunikačné karty, procesuálne schémy, štrukturované úlohy). Informácie sa sprostredkujú v jazyku akému žiak rozumie, nakoľko žiak s autizmom má výrazné nedostatky s porozumením reči. Dôležitú úlohu tu zohráva **individuálny prístup**. V pravidelných intervaloch sa hodnotí dosiahnutý pokrok. Tento program využíva aj prvky **behaviorálnej terapie v prístupe k problematickému správaniu** (napr. agresivita, problémy s jedlom, nespavosť, problémy s hygienou a pod.). Zdôrazňuje **spoluprácu s rodičmi**, aby sa naučené techniky preniesli aj do domáceho prostredia a aby sa ich dieťa naučilo používať v rôznych kontextoch a s rôznymi osobami.
- **Intenzívna interakcia:** metóda výučby predverbálnych základov komunikácie, ktorý sú stále v rannom štádiu vývoja komunikácie.
Zameriava sa na centrálné oblasti, v ktorých deti s autizmom zaostávajú :
 - schopnosť sa socializovať,
 - zúčastňovať sa interakcie s druhou osobou,
 - mať radosť z prítomnosti iných ľudí,
 - naučiť sa komunikačne schopnosti a rutiny,
 - naučiť sa porozumieť neverbálnym prejavom s emocionálnym obsahom , požívať a chápať očný kontakt.
- **Funkcionálne učenie:** špeciálny vzdelávací program, ktorého cieľom je rozvoj nástrojov učenia ako: umiestňovanie, búchanie, kreslenie, párovanie, priradovanie, triedenie, radenie stavanie kociek. Aktivity kopírujú a nahrádzajú hrové aktivity, ktoré sa u intaktného dieťaťa prirodzene rozvíjajú v senzomotorickom štádiu. Formované nástroje učenia tvoria základ pre ďalší kognitívny vývin.
- **Snoezelen:** je multifunkčná metóda edukácie, ktorá sa realizuje v príjemnom a upravenom prostredí pomocou svetelných a zvukových prvkov. Špeciálne vybavená relaxačná miestnosť, stimuluje všetky zmysly, slúži na relaxáciu, aj na podporu aktivity, vplýva na vzťahy, zbavuje strachu, evokuje pocit istoty a bezpečia.

	výtvarná výchova	1+1	1+1	1+1	1+1	1+1	1+1	1+1	1+1	1+1
Zdravie a pohyb	telesná a športová výchova	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Základ		20	22	22	22	23	23	24	24	25
Voliteľné(disponibilné) hodiny		2	2	2	2	2	2	2	2	2
Spolu		22	24	24	24	25	25	26	26	27

V. Učebné osnovy

Tvorí vlastný didaktický program vzdelávania pre každý predmet. Vychádzajú zo Štátneho vzdelávacieho programu a reflektujú profil absolventa a zameranie školy.

Obsah vzdelávania tvoria vzdelávacie oblasti, ktoré obsahujú jednotlivé vyučovacie predmety. Obsah a ciele jednotlivých vyučovacích predmetov sa prispôbujú individuálnym osobitostiam každého žiaka. Pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím nie sú určené vzdelávacie štandardy pre jednotlivé ročníky, ktoré by bolo nutné splniť pre postup do ďalšieho ročníka.

Obsah vzdelávania sa chápe ako podklad, ktorý má učiteľ tvorivo rozvíjať (rozširovať alebo redukovať) v závislosti od potenciálu a osobnostných vlastností každého žiaka. Obsahuje základný rozsah učiva, ktoré má žiak s autizmom alebo ďalšou pervazívnou vývinovou poruchou zvládnuť, primerane svojim možnostiam, prostredníctvom špeciálnych metód a prostriedkov. Obsah vzdelávania je vytvorený v jednotlivých ročníkoch a vyučovacích predmetoch na troch úrovniach. Prvá, najnižšia zahŕňa najnižšie požiadavky z hľadiska obsahu učiva a posledná, tretia úroveň určuje najvyššie požiadavky. Pre žiaka v rôznych vyučovacích predmetoch možno určiť rôznu úroveň obsahu vzdelávania.

Ak žiak vďaka systematickej špeciálnopedagogickej starostlivosti prejaví vyššiu úroveň schopností než pri jeho úvodom diagnostikovaní, postupne sa mu upraví obsah vzdelávania tak, aby naň mohol čím skôr nadviazať vyššou úrovňou obsahu vzdelávania. Naopak, pri nezvládaní úloh vychádzajúcich z pôvodne nastavenej úrovne obsahu vzdelávania v niektorom predmete, je nevyhnutné prejsť na ich nižšiu úroveň, alebo sa vrátiť k upevňovaniu učiva predchádzajúceho ročníka.